

© BART VLEESCHOUWERS

HOUT VAN HOUTKANT VERWARMT BOCHOLTSE SCHOOL

De omgeving van Bocholt, in Noord-Limburg, telt heel wat houtkanten waarvan een groot deel dringend toe is aan een stevige onderhoudsbeurt. Bij de bouw van een nieuwe school vroeg men zich af of dat hout niet kon dienen voor de verwarming van het complex. Intussen staat de verwarmingsketel er en zit er een warmtenet in de grond om de verschillende gebouwen te verwarmen. – *Bart Vleeschouwers & Kristof Severijns, innovatieconsulent*

In de Limburgse Noorderkempen zijn er veel houtkanten, heel veel zelfs. In de gemeente Bocholt bijvoorbeeld gaat het alleen al op openbaar domein om zo'n 120 km. Veel van die houtkanten zijn jarenlang verwaarloosd waardoor ze te groot, te breed en te hoog werden en zo voor problemen zorgden voor al wie erlangs moest passeren of erop het land tegenaan moest werken. Heel wat struiken groeiden in de loop der jaren uit tot volwassen bomen die veel schaduw gaven op de aangrenzende percelen. Boeren en tuinders keken met gemengde gevoelens naar deze houtkanten. Ze zijn wel mooi, maar praktisch zijn dergelijke uit de kluiten gegroeide landschapselementen niet echt. In de regio rond Bocholt trok een aantal mensen zich

dit fenomeen aan. Enkele jaren geleden staken ze de koppen bij elkaar om na te gaan hoe ze deze biomassa nuttig zouden kunnen gebruiken. Tegelijkertijd zouden ze dan het achterstallige onderhoud van de houtkanten kunnen organiseren. Dat laatste is niet onbelangrijk, want het is net door gebrek aan onderhoud dat veel houtkanten uiteindelijk verdwijnen. Ze degraderen of worden gewoon opgeruimd. Een regelmatig onderhoud, om de 10 jaar bijvoorbeeld, zorgt ervoor dat er een maatschappelijk draagvlak blijft bestaan voor deze houtkanten. Omdat de gemeenten meestal geen budget hebben om dit onderhoud op eigen kosten te (laten) doen, moest er ook voor gezorgd worden dat het verkregen product – de houtsnippers – ook een eigen waarde zou

krijgen waardoor het onderhoud zichzelf zo veel mogelijk zou kunnen betalen.

Interreg bracht de oplossing

In de loop van 2012 werd een consortium opgericht met partners uit Groot-Brittannië, Duitsland, Nederland en Vlaanderen om rond landschapsenergie te werken. In Vlaanderen waren de partners het Regionaal Landschap Lage Kempen, Innovatiesteunpunt en Inagro. Agrobetecentrum ECO² was subpartner. Het project kreeg de naam 'Twecom' en moest een systeem ontwikkelen om houtkanten te inventariseren en er een beheerplan voor opstellen. Daarnaast wilde men een pilotproject uitwerken om dit beheerhout nuttig toe te passen. In Bocholt moest er een verwarmingsinstal-

latie komen waarmee de nieuwbouw van de kleuter- en basisschool De Driehoek, de praktijkhal en de varkensstal van het Biotechnicum, de lokalen van het Proef- en Vormingscentrum voor de Landbouw (PVL) en de naastgelegen parochiezaal zouden kunnen worden verwarmd. Ook de gemeente en agrolaanneming waren betrokken in dit pilootproject. Al snel bleek dat dit een erg ambitieus programma was, zeker omdat er in ons land nog maar weinig dergelijke projecten zijn. Het was dus wat zoeken en tasten om de

afstand die de aanvoer moet overbruggen beperkt.

De echte voorraad wordt opgeslagen op het erf van deelnemende landbouwbedrijven. Vanuit agrolaanneming probeert men ook verplaatsingen zo veel mogelijk te beperken. Rondrijden met hout brengt immers niets op.

In het huidige project wordt ongeveer 75 km houtkant in een rotatie van 10 jaar onderhouden. Dit zou jaarlijks voldoende hout moeten opleveren om de installatie te laten draaien.

dit ogenblik immers zeer goedkoop. De voortdurende overproductie van olie en gas wereldwijd drukken op de prijzen en maken het moeilijk om met biomassa competitief te zijn. Als men op lange termijn duurzaam wil werken, dan kan men niet naast het soort ontwikkelingen zoals in Bocholt.

Het werk aan de houtkanten gebeurt in overleg met de agrobeheergroep die actief is in de streek. De deelnemende landbouwers doen het werk in het kader van agrolaanneming zodat alles wettelijk

.....
Als je een groep landbouwers en een groep landschapsbouwers samen zet, is het niet evident om ze ook samen te zien werken.

installatie te berekenen, en nog meer om ze in de praktijk te laten bouwen. Het heeft bij sommigen bloed, zweet en tranen gekost om alles op tijd rond te krijgen want een project heeft een deadline die je moet halen, anders ontvang je geen subsidies.

Het voordeel van dergelijke projecten is niet alleen dat Europa een stevige duit in het zakje doet om de zaak financieel rond te krijgen. Ook de provincie Limburg deed in dit project een zeer belangrijke bijdrage. Het interessantste is misschien wel dat organisaties van diverse pluimage zeer intensief moesten samenwerken.

Als je een groep landbouwers en een groep landschapsbouwers samen zet, is het niet evident om ze ook samen te zien werken. In Bocholt is dat echter wel gelukt, vooral omdat iedereen bereid was om te luisteren naar de anderen. Zo krijg je een samenwerking die langer duurt dan het project en dat is minstens zo belangrijk als het project zelf.

Alle partijen zijn tevreden

De opstart van dit soort installaties is niet zo eenvoudig omdat er in het begin nog heel wat kinderziekten aan het licht komen. Daarom werd er wijselijk besloten om de warmteproductie geleidelijk op te drijven. Sinds begin januari is het hele netwerk in dienst omdat de school ook zijn nieuwe lokalen in gebruik heeft genomen.

Het hout voor de installatie zit buiten in een ondergrondse bunker, vlak naast het lokaal van de ketel, zodat het gemakkelijk is om aan te vullen. Tegelijk wordt de

1 De verwarmingsketel heeft een vermogen van 250 kW. 2 De uitgebrande as komt terecht in een asemmer die af en toe moet worden leeggemaakt. 3 De ondergrondse opslagbunker voor de houtsnippervoorraad. De snippers worden van hieruit met een vijzel naar de ketel getransporteerd. 4 Bij elk afnamepunt wordt warmte via een warmtewisselaar uit het netwerk gehaald.

Voor het drogen van het verse hout wordt momenteel nog gezocht naar de beste methode. Het is al gebleken dat de restwarmte van een pocketvergistingsinstallatie niet voldoende is om een grote hoeveelheid snel te drogen. Natuurlijke ventilatie is waarschijnlijk zeker zo efficiënt. De komende jaren zal men hier in Noord-Limburg nog heel wat ervaring kunnen opdoen die later elders zal kunnen worden toegepast.

Financieel is nog niet alles rond. Helemaal zonder hulp van de gemeenschap is dit soort initiatieven momenteel moeilijk rendabel te krijgen. Fossiele energie is op

in orde is. Op die manier hebben ze een bijkomende inkomstenbron en leveren ze tegelijk een nuttige maatschappelijke bijdrage.

Voor de initiatiefnemers zal het er nu in de toekomst op aankomen om het beheer blijvend te laten samengaan met de behoeften aan brandstof van de verwarmingsinstallatie. Goede afspraken maken, blijven luisteren naar elkaar en veel goede wil kunnen ervoor zorgen dat dit een project krachtig blijft en dat als voorbeeld kan dienen voor andere regio's. ■